

OPENBARING

7-8

De verzegeling van Gods volk en de eerste
bazuinoordelen over Jeruzalem

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/openbaring/7-8

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Terugblik op de zes zegels	3 min	5
2	Maleachi en het oordeel over de tempel	2 min	6
3	De verzegeling van de 144.000	4 min	8
4	Het merkteken in Ezechiël 9	4 min	10
5	De stammenlijst en het ontbreken van Dan	3 min	12
6	Wie zijn de 144.000?	4 min	14
7	De maagden als beeld van verbondstrouw	3 min	16
8	Joodse volgelingen en eerstelingen	2 min	18
9	De eerste Joodse christenen	3 min	20
10	Het overblijfsel ontkomt naar Pella	3 min	22
11	De grote menigte voor Gods troon	4 min	23
12	De twee groepen van Openbaring 7	4 min	26
13	De heidenen en de grote verdrukking	4 min	28
14	De verdrukking als langdurig tijdperk	3 min	30

15	Het zevende zegel en de stilte	4 min	31
16	De zeven bazuinen en Jericho	2 min	34
17	Wierook, gebeden en Gods antwoord	3 min	34
18	Bidden om oordeel over Gods vijanden	5 min	36
19	Davids gebed tegen de goddelozen	3 min	39
20	De weduwe en Gods beloofde vergelding	2 min	41
21	Liefde voor vijanden en Gods gerechtigheid	2 min	43
22	De eerste vier bazuinoordelen	3 min	44
23	De symbolische betekenis van een derde	3 min	46
24	De eerste bazuin en de verwoeste bomen	3 min	48
25	De tweede bazuin en het bloedige meer	3 min	49
26	De brandende berg als Jeruzalem	4 min	50
27	De derde bazuin en het bittere water	2 min	53
28	Mara en de omkering van de bevrijding	3 min	55
29	De vierde bazuin en verduisterde lichten	2 min	56

30	Gedeeltelijk oordeel als waarschuwing	3 min	57
----	---------------------------------------	-------	----

	Om verder te lezen		59
--	--------------------	--	----

1

Terugblik op de zes zegels

Bij het bestuderen van het boek Openbaring zijn er weinig momenten die meer voldoening geven dan de momenten waarop we kunnen begrijpen wat er gezegd wordt doordat er elders in de Schriften expliciete kruisverwijzingen staan. Daardoor kunnen we bepaalde gedeelten zonder enige twijfel begrijpen. Er zijn veel gedeelten waarover we, ondanks al onze inspanningen, waarschijnlijk nog steeds enkele onbeantwoorde vragen zullen hebben. Dat zal waarschijnlijk onvermijdelijk zijn. Maar sommige gedeelten zijn volkomen duidelijk wanneer je de andere delen van de Schrift ziet waarop gezinspeeld wordt, en ziet hoe ze in het boek Openbaring met elkaar verweven worden.

We keken naar het verbreken van de zeven zegels van het boek. Het boek is, naar mijn overtuiging, het vonnis over het afvallige Jeruzalem wegens het vergieten van het bloed van alle profeten en heiligen, vanaf de tijd van Abel tot aan Zacharia. Daarna kruisigden ze Jezus en vervolgden ze de discipelen. Deze aanhoudende vervolging ging zelfs na de tijd van Christus door, zoals Jezus had gezegd dat zou gebeuren. Jezus zei tegen hen:

Daarom zie, Ik zend profeten, wijzen en schriftgeleerden naar u toe, en sommigen van hen zult u doden en kruisigen, en sommigen van hen zult u geselen in uw synagogen, en u zult hen vervolgen van stad tot stad,

MATTHEÛS 23:34

enzovoort. En Jezus heeft hen dus inderdaad gezonden.

We lezen in hoofdstuk 6 dat, toen het vijfde zegel verbroken werd, we de martelaren in de hemel onder het altaar zagen, die zeiden:

En zij riepen met luide stem: Tot hoelang, heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wreekt U ons bloed niet aan hen die op de aarde wonen?

OPENBARING 6:10

Toen kwam met het zesde zegel dit dramatische tafereel, dat eruitzag als het einde van de wereld. De zon werd verduisterd, de maan werd verduisterd, de sterren vielen uit de hemel, de hemelen werden opgerold als een boekrol, de sterren vielen als vijgen van een vijgenboom, enzovoort. Elke berg en elk eiland werd van zijn plaats verwijderd, en de mensen verborgen zich in grotten en zeiden tegen de bergen en rotsen:

En zij zeiden tegen de bergen en de rotsen: Val op ons en verberg ons voor het aangezicht van Hem Die op de troon zit, en voor de toorn van het Lam. Want de grote dag van Zijn toorn is aangebroken en wie kan dan staande blijven?

OPENBARING 6:16-17

2

Maleachi en het oordeel over de tempel

Aan het einde van onze vorige bijeenkomst zei ik dat deze vraag:

Maar wie zal de dag van Zijn komst verdragen? Wie zal bij Zijn verschijning standhouden? Want Hij is als vuur van een edelsmid, en als zeep van de blekers.

MALEACHI 3:2

rechtstreeks is aangehaald uit Maleachi, hoofdstuk 3, vers 2. Dat was een profetie over de eerste komst van Christus, na Johannes de Doper. Johannes de Doper wordt in Maleachi, hoofdstuk 3, vers 1 genoemd als de boodschapper die voor het aangezicht van de Messias uitgezonden wordt. De Messias wordt aangeduid als de Boodschapper van het Verbond. Er staat:

Zie, Ik zend Mijn engel, die voor Mij de weg bereiden zal.
Plotseling zal naar Zijn tempel komen die Heere Die u aan het zoeken bent, de Engel van het verbond, in Wie u uw vreugde vindt. Zie, Hij komt, zegt de HEERE van de legermachten.

MALEACHI 3:1

Dit maakt heel duidelijk dat de komst van Christus naar Zijn tempel geen verwijzing is naar iets onbeduidends. Het gaat zelfs niet om zoiets als Jezus die met een zweep het vee uit de tempel dreef. Daar werden maar heel weinig mensen werkelijk door getroffen. Voor zover wij weten, heeft Jezus zelfs bij die gebeurtenis nooit mensen bedreigd. Hij dreef de dieren naar buiten. Hij hoefde de mensen niets aan te doen. Zij volgden hun profeten.

Die komst naar de tempel, waarvan gezegd wordt:

Wie zal dit kunnen doorstaan? Wie zal stand kunnen houden?

is naar mijn overtuiging de komst van Christus ten oordeel over de tempel in het jaar 70 na Christus, toen de tempel daadwerkelijk werd verwoest. Jeruzalem werd verwoest en er vond helaas een enorm bloedbad plaats, een grote holocaust. God huilt daarover. Jezus hilde over Jeruzalem toen Hij wist dat dit zou moeten gebeuren.

3

De verzegeling van de 144.000

Wie bleef er wel staande? Wie overleefde dat? De vraag wordt aan het einde van hoofdstuk 6 gesteld en aan het begin van hoofdstuk 7 beantwoord. Hier lezen we:

En ik zag een andere engel opkomen van waar de zon opgaat, met het zegel van de levende God. En hij riep met luide stem tegen de vier engelen aan wie het gegeven was de aarde en de zee schade toe te brengen, en zei: Breng geen schade toe aan de aarde, en ook niet aan de zee en de bomen, totdat wij de dienaren van onze God aan hun voorhoofd verzegeld hebben.

OPENBARING 7:2-3

En ik hoorde het aantal van hen die verzegeld waren: honderdvierenveertigduizend waren er verzegeld uit alle stammen van de Israëlieten. Uit de stam Juda waren er twaalfduizend verzegeld, uit de stam Ruben twaalfduizend, uit de stam Gad twaalfduizend, uit de stam Aser twaalfduizend, uit de stam Naftali twaalfduizend, uit de stam Manasse twaalfduizend, uit de stam Simeon twaalfduizend, uit de stam Levi twaalfduizend, uit de stam Issaschar twaalfduizend, uit de stam Zebulon twaalfduizend, uit de stam Jozef twaalfduizend, en uit de stam Benjamin waren er twaalfduizend verzegeld.

OPENBARING 7:4-8

Dit is de eerste helft van het hoofdstuk. De tweede helft gaat een andere kant op. Maar hier zien we 144.000 mensen die op hun voorhoofd verzegeld zijn met het zegel van God. Tegen de vier engelen die de vier winden van de aarde tegenhielden, werd gezegd dat ze de winden niet over de aarde, de zee of enige boom mochten laten waaien. In vers 3 staat:

Breng geen schade toe aan de aarde, de zee of de bomen, totdat we de dienaren van onze God op hun voorhoofd verzegeld hebben.

Wat is het doel van deze verzegeling? Het doel is dat zij behouden kunnen blijven wanneer het oordeel komt. We zien dat vermeld wanneer de vijfde bazuin klinkt, iets waar we binnenkort naar gaan kijken. Wanneer de vijfde bazuin in hoofdstuk 9 klinkt, komen deze sprinkhanen uit de bodemloze put. In hoofdstuk 9, vers 4, staat:

En tegen hen werd gezegd dat ze geen schade mochten toebrengen aan het gras van de aarde, of welke groene plant of welke boom dan ook, maar alleen aan de mensen die het zegel van God niet op hun voorhoofd hadden.

OPENBARING 9:4

Toen God Zijn plagen over Egypte zond, troffen die Zijn vijanden, de Egyptenaren. De Hebreëen die onder hen woonden, werden niet getroffen, omdat zij Gods volk waren. Zo blijven ook degenen die het zegel van God op hun voorhoofd hebben behouden wanneer God de plagen in Openbaring zendt. In dit visioen staat God niet eens toe dat de oordelen beginnen. Hij staat niet toe dat de aarde, de zee of de bomen worden getroffen. Hij laat zelfs de wind niet over hen waaien voordat Hij eerst degenen die tegen dit oordeel beschermd zullen worden, heeft aangewezen en verzegeld.

Wanneer het oordeel begint en de bazuinen beginnen te klinken, zullen we zien dat de bomen, de aarde en de zee allemaal worden getroffen. Maar ze mogen niet worden beschadigd voordat deze verzegeling heeft plaatsgevonden. Het is interessant dat er niet staat: 'Beschadig de aarde, de zee en de bomen niet totdat Ik Mijn volk van de aarde heb weggenomen', zoals bijvoorbeeld het geval zou zijn als er een opname vóór de grote verdrukking was. Er staat daarentegen:

Totdat Ik Mijn zegel op hen heb aangebracht.

Wanneer de oordelen vervolgens komen, blijven degenen die het zegel hebben behouden.

4

Het merkteken in Ezechiël 9

Deze beeldspraak van het verzegelen van de uitverkorenen, het verzegelen van het overblijfsel in Jeruzalem vóór de val van Jeruzalem, heeft een precedent in Ezechiël, zoals dat met veel dingen in Openbaring het geval is. Ik meen dat ik heb verteld dat ik onlangs een artikel las waarin een man zei dat hij dacht dat het boek Ezechiël de opzet voor het boek Openbaring leverde, dat Openbaring de opzet van Ezechiël volgde. Ik ben niet in staat geweest zo'n verfijnde analyse uit te voeren om vast te stellen dat dit inderdaad zo is. Maar ik heb natuurlijk wel gezien, zoals iedereen dat ziet, dat de beeldspraak en ideeën van Ezechiël in Openbaring opnieuw tot leven komen.

Het is interessant dat Jeruzalem in de tijd van Ezechiël op het punt stond verwoest te worden. Ezechiël maakte de verwoesting van Jeruzalem daadwerkelijk mee. Hij bevond zich in Babylon, en ongeveer de eerste helft van zijn bediening vond plaats voordat Jeruzalem viel, en de tweede helft daarna. We hebben in Ezechiël dus profetieën van zowel vóór als na die gebeurtenis. Maar in het gedeelte van vóór de val van Jeruzalem hebben we in Ezechiël, hoofdstuk 9, dit visioen:

Daarna riep Hij ten aanhoren van mij met luide stem: Kom naar voren, u die de stad gaat straffen, ieder met zijn verdelgingswapen in zijn hand.

EZECHIËL 9:1

Hiermee wordt Jeruzalem bedoeld.

Degenen die het gezag over de stad hadden, waren kennelijk engelachtige wezens, misschien zelfs demonische wezens. Dat is moeilijk te bepalen.

En zie, zes mannen kwamen vanuit de richting van de Bovenpoort, die naar het noorden gekeerd is, ieder met zijn vernietigingswapen in zijn hand. Eén Man in hun midden was gekleed in linnen met een schrijverskoker aan Zijn middel. Toen kwamen zij binnen en gingen naast het koperen altaar staan.

EZECHIËL 9:2

Vervolgens verschijnt daar de heerlijkheid van de Heere. In vers 4 staat:

En de HEERE zei tegen Hem: Trek midden door de stad, midden door Jeruzalem, en zet een merkteken op de voorhoofden van de mannen die zuchten en kermen over al de gruweldaden die in het midden ervan gedaan worden.

EZECHIËL 9:4

Met andere woorden, alle mannen die met God meevoelen, die tegenover de gruweldaden die in de stad worden bedreven dezelfde houding hebben als God. Dit is het trouwe overblijfsel in de stad. Zij krijgen een teken op hun voorhoofd. In vers 5 staat:

Maar tegen die andere mannen zei Hij ten aanhoren van mij: Trek achter Hem aan door de stad, en dood! Ontzie niemand en heb geen medelijden. Dood ouderen, jongemannen en meisjes, kleine kinderen en vrouwen, om hen te gronde te richten. Raak echter niemand aan op wie het merkteken is. Begin vanuit Mijn heiligdom. Toen begonnen zij bij de oudere mannen die zich vóór het huis bevonden.

EZECHIËL 9:5-6

We zien dus dat Ezechiël dit visioen kreeg toen Jeruzalem verwoest zou worden. Het was niet letterlijk. Het was figuurlijk. De inwoners van Jeruzalem werden niet gedood door zes engelen met strijdbijlen. Ze werden gedood door Babyloniërs die de stad binnendrongen. Het daadwerkelijke oordeel kwam in de vorm van binnenvallende legers. Maar symbolisch gezien was het alsof God engelen naar binnen stuurde om degenen terecht te stellen die rijp waren voor terechtstelling, degenen die dingen hadden gedaan waarop de doodstraf stond en die Hij niet langer in Jeruzalem kon verdragen.

Maar voordat Hij dat deed, voordat Hij het oordeel over Jeruzalem zond, bracht Hij een teken aan op het voorhoofd van degenen die daar Zijn overblijfsel waren. Het visioen dat God aan Johannes geeft, volgt in sommige opzichten duidelijk dit visioen in Ezechiël na. Jeruzalem staat op het punt verwoest te worden, maar God wijst allereerst Zijn overblijfsel aan. Er was immers gevraagd:

Want de grote dag van Zijn toorn is aangebroken en wie kan dan staande blijven?

OPENBARING 6:17

Er zullen er zijn, en eigenlijk zelfs velen, want er wordt gezegd dat hun aantal 144.000 is.

5

De stammenlijst en het ontbreken van Dan

Van de 144.000 wordt gezegd dat het er 12.000 uit elke stam van Israël zijn. De opsomming van de stammen is echter nogal creatief. De stam Manasse wordt bijvoorbeeld in vers 6 genoemd, en de stam Jozef in vers 8 eveneens.

Jozef werd verdeeld in twee stammen, Manasse en Efraïm. De stam van Jozef zou dus eigenlijk de stam van Manasse omvatten, maar ze worden afzonderlijk vermeld. Met de stam van Jozef wordt ongetwijfeld Efraïm bedoeld. Dan zouden we dus Efraïm en

Manasse hebben. Maar er is een probleem. Wanneer je Efraïm en Manasse als volledige stammen in een lijst opneemt, kom je in feite uit op dertien stammen. Om het aantal op twaalf te houden, moet er dus iemand worden weggelaten.

In de Bijbel gebeurt dit vaak. Efraïm en Manasse worden vaak in de stammenlijsten vermeld, maar om de lijst op twaalf te houden, wordt soms de ene of de andere stam weggelaten. Heel vaak wordt Levi weggelaten, omdat de Levieten een afzonderlijke stam waren die voor andere zaken apart was gezet. Zo krijg je dus de twaalf zonder Levi, maar in dit geval wordt Levi wel opgenomen.

De stam die ontbreekt, is de stam van Dan. Veel mensen hebben geprobeerd uit te leggen waarom de stam van Dan wordt weggelaten. Sommigen zeggen dat dit komt doordat de stam van Dan volgens het boek Richteren de eerste stam was die zich na de vestiging in het land Kanaän met afgoderij inliet. Anderen hebben gezegd dat Dan de stam is waaruit de antichrist zal voortkomen, en dat hun stam daarom wordt weggelaten uit deze lijst van hen die behouden worden. Een van de kerkvaders heeft dat inderdaad geopperd. Het is echter moeilijk te begrijpen waar ter wereld hij dat vandaan haalde. Er staat in de Bijbel zelfs nergens dat de antichrist uit de stam van Dan zal voortkomen. Het lijkt dus volledig verzonnen te zijn, kennelijk als een wanhopige poging om te verklaren waarom Dan niet wordt genoemd. Misschien komt de antichrist uit die stam en verklaart dat het. Nu, het zou het kunnen verklaren, maar het is geen verklaring met ook maar enige geloofwaardigheid of gezag.

De waarheid is dat ons geen reden wordt gegeven die voor de hand ligt. Het kan zijn dat Dan meer aan afgoderij deed dan andere stammen. Het kan ook eenvoudig zo zijn dat het boek Openbaring zich niet zozeer bezighoudt met feitelijke precisie als met de indruk die wordt gewekt. Om het aantal stammen op twaalf te houden en daarmee het hele volk Israël aan te duiden, de twaalf stammen, moest er iemand worden weggelaten. Dan was toevallig degene die het moest ontgelden. Misschien heeft dat geen betekenis. Misschien had in plaats daarvan iedere andere stam weggelaten kunnen worden en had dat geen enkel verschil gemaakt. We moeten hier twaalf hebben.

6

Wie zijn de 144.000?

Het aantal van twaalfduizend uit elke stam is vrijwel zeker symbolisch. Er zijn mensen die geloven dat de honderdvierenveertigduizend in de toekomst letterlijk honderdvierenveertigduizend mensen zullen zijn. De Jehova's getuigen geloven bijvoorbeeld dat er in hun gelederen letterlijk honderdvierenveertigduizend mensen zijn die de gezalfden worden genoemd. Zij zullen in de hemel zijn, terwijl de andere Jehova's getuigen dat niet zullen zijn. Zij zullen op de nieuwe aarde zijn.

Aanhangers van de bedelingenleer geloven dat er tijdens de grote verdrukking, nadat de gemeente is weggenomen, honderdvierenveertigduizend Joden tot bekering zullen komen en zeer actief zullen gaan evangeliseren. Volgens sommige aanhangers van de bedelingenleer zullen de honderdvierenveertigduizend tijdens de grote verdrukking zeer doeltreffend zijn in het tot Christus brengen van mensen. Mensen zoals Hal Lindsey en anderen die beroemd zijn geworden door hun boeken over de bedelingenleer, hebben gezegd dat je je de honderdvierenveertigduizend moet voorstellen als zoveel Joodse Billy Grahams die de wereld rondgaan en in zeven jaar van grote verdrukking meer mensen bekeren dan de gemeente in tweeduizend jaar heeft bekeerd.

Dit zijn allemaal zeer speculatieve opvattingen. Hier staat niets over de honderdvierenveertigduizend die iemand evangeliseren. Later in hetzelfde hoofdstuk volgt natuurlijk wel een beschrijving van een ontelbare menigte behouden mensen uit elke stam en taal. Maar er staat niet dat de honderdvierenveertigduizend enige bijzondere uitwerking of invloed op hen hadden. Er worden eenvoudigweg twee groepen mensen genoemd.

De honderdvierenveertigduizend worden nog op één andere plaats in de Bijbel genoemd, en dat is in Openbaring 14. Als we daarheen gaan, krijgen we in feite meer informatie over hen dan in het langere gedeelte in hoofdstuk 7. In hoofdstuk 14 staan maar een paar verzen over hen, de verzen 1 tot en met 5. Hoewel dat gedeelte ongeveer half zo lang is, bevat het in feite meer informatie over hen dan hoofdstuk 7. Deze twee passages zijn dus alles wat we hebben om vast te stellen wie hier worden bedoeld.

In Openbaring 14:1 staat:

En ik zag, en zie, het Lam stond op de berg Sion, en bij Hem honderdvierenveertigduizend mensen met op hun voorhoofd de Naam van Zijn Vader geschreven.

OPENBARING 14:1

Het merkteken dat op hun voorhoofd stond, is nu dus kennelijk veranderd in de Naam van de Vader op hun voorhoofd, als een eigendomsmerk op een slaaf.

Ik wil erop wijzen dat dit direct volgt op het vers waarin wordt gesproken over mensen die in hoofdstuk 13 het merkteken en de naam van het beest op hun voorhoofd hebben. De laatste verzen van hoofdstuk 13 gaan over mensen die een compromis hebben gesloten en daadwerkelijk verdoemd zijn, en die het merkteken van het beest op hun voorhoofd ontvangen. Maar nu hebben de christenen, de gelovigen, de Naam van hun Vader op hun voorhoofd.

In vers 2 staat:

En ik hoorde een geluid uit de hemel, als een geluid van vele wateren en als het geluid van een zware donderslag. En ik hoorde het geluid van citerspellers die op hun citers spelen. En zij zongen als een nieuw lied vóór de troon, vóór de vier dieren en de ouderlingen. En niemand kon dat lied leren behalve de honderdvierenveertigduizend, die van de aarde gekocht waren. Zij zijn het die niet met vrouwen bevlekt zijn, want zij zijn maagden. Dezen zijn het die het Lam volgen waar Het ook naartoe gaat. Dezen zijn gekocht uit de mensen, als eerstelingen voor God en het Lam. En in hun mond is geen leugen gevonden, want zij zijn smetteloos voor de troon van God.

OPENBARING 14:2-5

7

De maagden als beeld van verbondstrouw

Hier hebben we een behoorlijke lijst met kenmerken waaraan deze mensen te herkennen zijn. Het eerste is dat ze maagden zijn en zich niet met vrouwen hebben verontreinigd. Ik geloof dat de woorden verklaren wat met maagden wordt bedoeld. Ze zijn niet letterlijk maagd. Een getrouwde man is tenslotte geen maagd, maar hij heeft zich niet verontreinigd door te trouwen. De Bijbel zegt in Hebreëën 13:

Laat het huwelijk bij allen in ere zijn en het huwelijksbed onbevlekt, want ontuchtplegers en overspelers zal God oordelen.

HEBREEËN 13:4

Het huwelijksbed is niet iets wat verontreinigt.

En dus zijn deze mensen ongetwijfeld maagdelijk, of rein, in die zin dat ze zich niet hebben verontreinigd met de hoer die in de latere hoofdstukken van Openbaring zo'n prominente plaats inneemt. Ze maken geen deel uit van dat systeem. De hoer is Babylon, de moeder van de hoeren, de moeder van de prostituees. Deze mensen, de 144.000, hebben niet met die groep meegedaan. Ik denk dat dit wordt bedoeld wanneer er staat dat ze maagden zijn. Ze zijn niet letterlijk maagd.

Als iemand zou besluiten dat je echt maagd moest zijn om deel uit te maken van deze groep en behouden te worden, zou dat er sterk op wijzen dat trouwen verkeerd zou zijn. Paulus zei tegen Timotheüs dat mensen dit zouden onderwijzen:

Maar de Geest zegt uitdrukkelijk dat in latere tijden sommigen afvallig zullen worden van het geloof en zich zullen wenden tot misleidende geesten en leringen van demonen, door huichelarij van leugenaars, die hun eigen geweten als met een brandijzer hebben toegeschroeid. Zij verbieden te trouwen en gebieden zich te onthouden van voedsel, dat God geschapen heeft voor de gelovigen en voor hen die de waarheid hebben leren kennen, om onder dankzegging aanvaard te worden.

1 TIMOTHEÛS 4:1-3

Het verbieden van het huwelijk is een leer van demonen, zei Paulus. Maar het zou een noodzakelijke leer zijn als je maagd moest zijn om behouden te worden. Je zou niet getrouwd kunnen zijn. En dus, als ze letterlijk maagd waren, zou je min of meer gedwongen zijn het huwelijk te verbieden en daarmee deel te nemen aan leringen die Paulus demonisch noemt.

Dit is figuurlijk, net zoals de grote hoer figuurlijk is. Er is sprake van een compromis waarbij velen betrokken zijn geweest: ontrouw aan God, het verbreken van het verbond. Zij behoren niet tot degenen die dat hebben gedaan. Ze zijn trouw. Ze zijn onbevlekt.

Er staat:

En ik hoorde een geluid uit de hemel, als een geluid van vele wateren en als het geluid van een zware donderslag. En ik hoorde het geluid van citerspellers die op hun citers spelen. En zij zongen als een nieuw lied vóór de troon, vóór de vier dieren en de ouderlingen. En niemand kon dat lied leren behalve de honderdvierenveertigduizend, die van de aarde gekocht waren. Zij zijn het die niet met vrouwen bevlekt zijn, want zij zijn maagden. Dezen zijn het die het Lam volgen waar Het ook naartoe gaat. Dezen zijn gekocht uit de mensen, als eerstelingen voor God en het Lam. En in hun mond is geen leugen gevonden, want zij zijn smetteloos voor de troon van God.

OPENBARING 14:2-5

8

Joodse volgelingen en eerstelingen

Het Lam is natuurlijk Jezus, en daarom zijn degenen die Hem volgen Zijn volgelingen, Zijn discipelen. Ze zijn Joods. Dat weten we uit hoofdstuk 7. Nu weten we dat ze christenen zijn. Het zijn Joodse christenen. Het zijn Joodse discipelen van Jezus, en ze hebben zichzelf rein gehouden. Ze maken geen deel uit van de grote groep mensen die zich met de hoer hebben verontreinigd.

Vervolgens staat er:

Ze zijn vrijgekocht uit de mensen.

Dat zou op allerlei christenen kunnen slaan. Alle christenen zijn door Christus verlost, dus dat geeft ons geen verdere informatie. Maar dit helpt misschien:

als eerstelingen voor God en het Lam.

Dit zijn Joodse christenen uit de twaalf stammen, van wie wordt gezegd dat ze de eerstelingen voor God zijn.

Laat me je iets interessants laten zien in Jakobus 1. Jakobus 1:1 zegt:

Jakobus, een dienstknecht van God en van de Heere Jezus Christus, aan de twaalf stammen die in de verstrooiing zijn: wees verheugd!

JAKOBUS 1:1

De mensen aan wie hij schrijft zijn dus Joods, uit de twaalf stammen. Maar in hoofdstuk 2, vers 1, zegt hij:

Mijn broeders, heb het geloof in onze Heere Jezus Christus, de Heere der heerlijkheid, zonder aanzien des persoons.

JAKOBUS 2:1

Hij gaat er dus van uit dat ze het geloof in Christus aanhangen. Hij zegt dat ze dit niet met partijdigheid moeten doen.

En in de verzen 6 en 7 van hoofdstuk 2 staat:

U hebt daarentegen de arme schandelijk behandeld. Zijn het niet de rijken die u overweldigen en slepen juist zij u niet naar de rechtbank? Lasteren zij niet de goede Naam, Die over u is aangeropen?

JAKOBUS 2:6-7

Dit verwijst duidelijk naar de Naam van Christus. De lezers zijn christenen. Ze hangen het geloof in Jezus Christus aan. Ze zijn Joods, uit de twaalf stammen.

Kijk nu eens wat hij in hoofdstuk 1, vers 18, tegen hen zegt:

Overeenkomstig Zijn wil heeft Hij ons gebaard door het Woord van de waarheid, opdat wij in zeker opzicht eerstelingen van Zijn schepselen zouden zijn.

JAKOBUS 1:18

Wie? Joodse christenen uit de twaalf stammen, tijdgenoten van Jakobus, in de eerste eeuw. Joodse christenen uit de eerste eeuw zijn de eerstelingen.

9

De eerste Joodse christenen

Dat is begrijpelijk. Toen God zielen begon te oogsten, toen Hij het net begon binnen te halen, het graan begon te oogsten en het kaf begon weg te doen, waren de Joden de eersten uit wie een overblijfsel werd genomen. De discipelen waren allemaal Joods. Jezus was Joods. De eerste duizenden bekeerlingen waren Joods. We weten uit Handelingen dat er op de dag van Pinksteren 3.000 bekeerlingen waren. In de context beschouwt de spreker hen als Joodse bekeerlingen. Een paar dagen later waren er 5.000 mannen, vrouwen en kinderen niet meegerekend, in de gemeente. De gemeente was tegen die tijd dus waarschijnlijk tot 15.000 of 20.000 mensen gegroeid.

We krijgen verder geen aantallen, behalve dat er in veel gevallen staat dat de gemeente bleef groeien. We weten niet hoeveel Joodse gelovigen er in de gemeente van Jeruzalem waren voordat de heidenen in de gemeente werden opgenomen. Maar aanvankelijk waren het allemaal Joden. Al onze oorspronkelijke broeders en zusters waren Joods. Zij waren het overblijfsel in de eerste eeuw, degenen die aan de Holocaust van het jaar 70 na Christus ontsnapten. Zij waren de eerstelingen voor God. De rest van ons is sindsdien geoogst.

En dus is het vrij gemakkelijk om vast te stellen wie de 144.000 zijn. Zij zijn de eerstelingen. Het zijn Joden in de eerste eeuw. Het zijn gelovigen. En als je naar Openbaring 14:5 kijkt, staat er:

En in hun mond is geen leugen gevonden, want zij zijn smetteloos voor de troon van God.

OPENBARING 14:5

Weet je nog wat Jezus over Nathanaël zei in Johannes 1, toen Hij Nathanaël naar Zich toe zag komen? Hij zei:

Jezus zag Nathanaël naar Zich toe komen en zei over hem: Zie, werkelijk een Israëliet in wie geen bedrog is.

JOHANNES 1:47

In Jesaja 53 staat over Jezus:

Er was geen bedrog in Zijn mond.

JESAJA 53:9

Wat betekent het Engelse woord 'guile' hier? Het duidt op bedrog, dubbelhartigheid, oneerlijkheid of huichelarij. De Engelse vertaling van de spreker gebruikt in deze passages hetzelfde woord, waar de HSV afwisselend 'leugen' en 'bedrog' heeft. Kijk, toen Jezus naar Israël kwam, merkte Hij dat de voornaamste godsdienstige leiders erg schijnheilig en huichelachtig waren. Dat is het voornaamste wat Hij bij Zijn beoordeling van hen zei:

Jullie zijn hypocrieten.

Maar er waren sommigen in Israël die geen huichelaars waren. Er waren oprechte Joden, zonder bedrog. Nathanaël was een van hen. Jezus zei:

Daar komt een echte Israëliet aan, iemand in wie geen bedrog is.

Dezen zijn zoals Nathanaël: Joodse discipelen in wie geen bedrog is. Ze maken deel uit van het oprechte en trouwe overblijfsel in Israël. Openbaring 14:5 zegt dat ze zonder smet zijn voor de troon van God.

10

Het overblijfsel ontkomt naar Pella

Ik denk dat we genoeg hebben om vast te stellen over wie we het hier hebben. We hebben het over die Joodse gemeente in Jeruzalem, de eerste christenen, de eerstelingen, de oorspronkelijke bekeerlingen van de apostelen. Ze waren zoals de mensen in de tijd van Ezechiël die niet dezelfde gezindheid hadden als de goddelozen en afvalligen. Ze zuchtten en kermden over de gruweldaden die in Jeruzalem werden bedreven, zoals degenen in de tijd van Ezechiël die het merkteken op hun voorhoofd ontvingen en gespaard bleven toen het oordeel kwam.

Wanneer hoofdstuk 6 eindigt met de vraag:

En zij zeiden tegen de bergen en de rotsen: Val op ons en verberg ons voor het aangezicht van Hem Die op de troon zit, en voor de toorn van het Lam. Want de grote dag van Zijn toorn is aangebroken en wie kan dan staande blijven?

OPENBARING 6:16-17

is het antwoord: deze mensen zullen standhouden, degenen die het merkteken van God op hun voorhoofd hebben. Wie zijn zij? Het zijn de christenen in Jeruzalem in de eerste eeuw die inderdaad zijn ontkomen.

Ik heb dit al eerder genoemd, maar ik heb hier het citaat van de geschiedschrijver Eusebius. Hij schreef rond het jaar 325 na Christus en hij schreef een kerkgeschiedenis. Toen hij over het jaar 70 na Christus en de Romeinse invasie van Jeruzalem schreef, schreef hij het volgende: „Het hele lichaam van de gemeente in Jeruzalem was echter

vóór de oorlog door een goddelijke openbaring, gegeven aan mannen van daar wier vroomheid beproefd was, opgedragen de stad te verlaten. Het vertrok uit de stad en vestigde zich in een zekere plaats aan de overkant van de Jordaan, die Pella heette.”

De hele christelijke gemeente ontkwam aan deze holocaust. Het waren inwoners van Jeruzalem, dus normaal gesproken zouden ze net als alle anderen in het beleg zijn vast komen te zitten en zouden ze alle ontberingen, misdaden, epidemieën enzovoort hebben ondergaan. Maar ze werden door een goddelijke openbaring gewaarschuwd dat ze moesten vluchten, en ze zijn ook gevlucht. Dit is God die de Zijnen verzegelt voordat Hij het oordeel laat neerkomen en hen naar een veilige plaats brengt. De oordelen waarover we nu gaan lezen, vooral wanneer de bazuinen beginnen te klinken, beginnen pas wanneer God Zich ervan heeft verzekerd dat Hij weet wie de Zijnen zijn en hen heeft aangeduid. Zij zijn degenen aan wie de oordelen voorbijgaan en die er niet door worden getroffen.

11

De grote menigte voor Gods troon

Na de 144.000 zegt Openbaring 7:9:

Hierna zag ik en zie, een grote menigte, die niemand tellen kon, uit alle naties, stammen, volken en talen, stond vóór de troon en vóór het Lam, bekleed met witte gewaden en palm takken in hun hand.

OPENBARING 7:9

In de verzen 10 tot en met 12 worden vervolgens zeven lofprijzingen genoemd. Daarna staat in vers 13:

En een van de ouderlingen antwoordde en zei tegen mij: Dezen, die bekleed zijn met witte gewaden, wie zijn zij en waar zijn zij vandaan gekomen?

OPENBARING 7:13

Dat is wat Ezechiël zei toen hij de dorre beenderen zag en de engel zei:

Hij zei tegen mij: Mensenkind, zullen deze beenderen tot leven komen? En ik zei: Heere HEERE, Ú weet het!

EZECHIËL 37:3

Ezechiël dacht: is dit een strikvraag? Hij zei:

Meneer, u weet het. U zult mij het antwoord moeten geven.

Toen kreeg hij natuurlijk een antwoord.

Johannes reageerde zoals Ezechiël had gedaan en zei eenvoudigweg:

Meneer, u weet het. Ik weet niet wie deze mensen zijn. U wel.

Daarop zei hij tegen hem:

En ik zei tegen hem: U weet het, mijn heer. En hij zei tegen mij: Dezen zijn het die uit de grote verdrukking komen; en zij hebben hun gewaden gewassen en ze hebben hun gewaden wit gemaakt in het bloed van het Lam.

OPENBARING 7:14

Dat is interessant. Maar in het Grieks staat het in de tegenwoordige tijd: degenen die uit de grote verdrukking komen. In de tijd van Johannes kwamen deze mensen uit de grote verdrukking. Ze hebben hun gewaden gewassen en wit gemaakt in het bloed van

het Lam. Dit is symbolisch, want bloed is geen bleekmiddel. Maar het gaat over het reinigen van hun geweten, hun staat van dienst en hun karakter door het bloed van Christus. Daarnaar wordt symbolisch verwezen als hun gewaden.

Daarom zijn zij vóór de troon van God, en dienen Hem dag en nacht in Zijn tempel. En Hij Die op de troon zit, zal Zijn tent over hen uitspreiden. Zij zullen geen honger of dorst meer hebben, en geen zonnesteek of enige hitte zal hen treffen. Want het Lam, Dat in het midden van de troon is, zal hen weiden en zal hen geleiden naar de levende waterbronnen. En God zal alle tranen van hun ogen afwissen.

OPENBARING 7:15-17

Deze bijzonderheden vertellen eenvoudigweg wat voor deze mensen geldt. Naar het schijnt zijn ze gestorven, want ze worden in de hemel gezien. Wanneer ze naar de hemel zijn gegaan, ervaren ze geen ongemak meer. Ze hebben nooit meer honger of dorst. Jezus zorgt voor hen zoals een herder voor zijn schapen en lammeren zorgt, en ze brengen hun tijd door met het aanbidden van God in de tempel.

Dit zou natuurlijk zijn wat we de tussenstaat noemen. Soms denken we dat de hemel de plaats is waar we de eeuwigheid zullen doorbrengen. We lezen deze beelden van de hemel en zeggen: „Zal het daarboven zo zijn?” Eigenlijk is dit alles natuurlijk zeer symbolisch. Het taalgebruik is impressionistisch. Maar het punt is dat dit niet de eeuwige toestand is. Dit is waar mensen naartoe zijn gegaan wanneer ze sterven. Er moet nog een oordeel komen. Er is nog een poel van vuur voor sommigen en een nieuwe hemel en een nieuwe aarde voor anderen. De hemel is niet waar we voor altijd leven. De hemel is waar we naartoe gaan om bij Jezus te zijn totdat Hij daar weggaat. Hij zal daar weggaan wanneer Hij hier terugkomt. Wanneer Jezus terugkomt, zal Hij degenen met Zich meebrengen die in Christus gestorven zijn, en er zal een nieuwe hemel en een nieuwe aarde zijn.

Deze beschrijving gaat kennelijk over mensen die gestorven zijn. Er staat dat ze uit de grote verdrukking zijn gekomen. Er staat niet dat ze gestorven zijn, maar ze lijken in de hemel te zijn. Omdat ze in de hemel zijn, moeten we aannemen dat hun leven

voorbij is. Ze zijn erdoorheen gekomen. Zijn ze als martelaar gestorven? Misschien. We weten het niet. Als er een grote verdrukking is, is de kans groot dat een behoorlijk aantal van hen de marteldood is gestorven, maar dat wordt niet vermeld. Wat er wel staat, is dat ze trouw zijn geweest.

12

De twee groepen van Openbaring 7

Het belangrijkste wat over hen wordt gezegd, is dat er in vers 9 een grote menigte van hen was die niemand kon tellen, uit alle naties, stammen, volken en talen. Sommige commentatoren menen dat we, wanneer we in de eerste negen verzen van dit hoofdstuk over de honderdvierenveertigduizend lezen, in feite over het geestelijke Israël lezen. De Jehova's getuigen behoren tot degenen die dat zouden zeggen. Hoewel er staat dat er twaalfduizend uit elk van de twaalf stammen van Israël zijn, zeggen zij: „Dit is geestelijk.” Natuurlijk weten we dat Israël in de Bijbel soms geestelijk is.

Er zijn evangelische commentatoren die geloven dat de honderdvierenveertigduizend de strijdende gemeente op aarde vertegenwoordigen, en dat de mensen over wie we zojuist in de hemel lazen de zegevierende gemeente in de hemel zijn. Op elk willekeurig moment is een deel van de gemeente nog op aarde en voert het de strijd, terwijl een ander deel al gestorven en naar de hemel gegaan is. Johannes heeft beide gezien. De honderdvierenveertigduizend zijn niet per se echt Joods. Ze zijn alleen het geestelijke Israël.

Maar persoonlijk geloof ik dat Johannes zich veel moeite getroost om ons te vertellen dat de eerste groep inderdaad Joods is, en dat hij hen juist op dat punt tegenover de tweede groep stelt. Er zijn twee tegenstellingen tussen deze groepen die ons duidelijk

maken dat het niet gewoon verschillende manieren zijn om naar dezelfde mensen te kijken. De ene is dat de honderdvierenveertigduizend geteld zijn. Hij zegt uitdrukkelijk in vers 4:

En ik hoorde het aantal van hen die verzegeld waren: honderdvierenveertigduizend waren er verzegeld uit alle stammen van de Israëlieten.

OPENBARING 7:4

Maar over de tweede groep staat in vers 9 dat niemand hen kon tellen. Dit is een enorme groep die niemand kan tellen. Het is een ontelbare menigte, in tegenstelling tot de honderdvierenveertigduizend. Dat is een grote menigte, maar niet te groot om te tellen. Toch is dit het kleinere deel van het lichaam van Christus. De Joodse bekeerlingen zijn talrijk. Honderdduizenden Joodse mensen zijn behouden, misschien wel miljoenen, maar ze zijn nog altijd in de minderheid. De honderdvierenveertigduizend zijn Joodse mensen en hun aantal wordt genoemd. De mensen uit de rest van de wereld, onder wie vele andere naties vertegenwoordigd zijn, zijn wie weet hoeveel keer talrijker. Ze zijn ontelbaar. Je kunt ze niet tellen.

Het andere verschil is dat Johannes zich veel moeite getroost om te benadrukken dat de honderdvierenveertigduizend Joods zijn. Er zijn twaalfduizend uit deze stam en twaalfduizend uit die stam. Hoewel ik niet denk dat dit letterlijke aantallen zijn, wordt hiermee beslist gezegd dat deze mensen uit de twaalf stammen komen. De tweede groep is daarentegen niet alleen groter in aantal en ontelbaar, maar ook etnisch gevarieerder, want vers 9 zegt dat de tweede groep uit alle naties, stammen, volken en talen komt.

De tegenstelling tussen de eerste groep in de eerste acht verzen en de groep in de laatste acht verzen zou niet groter kunnen zijn. De eerste groep is telbaar. De tweede groep is ontelbaar. De eerste groep bestaat uit Joden. De tweede groep bestaat uit heidenen, of in elk geval uit mensen uit alle naties. Er kunnen ook Joden bij zijn, maar het punt is dat de honderdvierenveertigduizend de eerstelingen van deze groep zijn.

13

De heidenen en de grote verdrukking

Johannes heeft laten zien dat sommigen deze grote, verschrikkelijke holocaust van het jaar 70 na Christus zullen overleven; daardoor kwamen deze mensen in de eerste plaats onder onze aandacht. Daarnaast zullen er nog vele, vele anderen zijn die hun gewaden wassen in het bloed van het Lam, wit zullen zijn en God voor altijd samen met de Joodse gelovigen zullen aanbidden. Je ziet Joden en heidenen binnenkomen, en dat is tamelijk kenmerkend voor de gedeelten die over de verwoesting van Jeruzalem spreken. Ze spreken vaak over de verwoesting van Jeruzalem en daarna over de evangelisatie van de heidenen.

In werkelijkheid werden de heidenen al op grote schaal geëvangéliseerd voordat Jeruzalem viel. Paulus' hele bediening vond plaats vóór de val van Jeruzalem, en toch evangéliseerde hij overal in West-Europa heidenen. Niettemin was de hele zending van de kerk internationaal geworden toen Jeruzalem eenmaal gevallen was. Er was niet langer een centrum in Jeruzalem. Alle naties vormden nu het werkterrein van de kerk. Zo zien we uiteindelijk dit ontelbare volk tevoorschijn komen.

Deze mensen komen uit de grote verdrukking. Wat betekent dat? Betekent het dat het werkelijk mensen zijn die midden in de grote verdrukking zijn gestorven? Betekent het dat ze als gevolg van de grote verdrukking in de hemel zijn gekomen? Dat wil zeggen: doordat deze verdrukking in het jaar 70 na Christus over de Joden kwam, werd het Evangelie verder en op grotere schaal verspreid, en hun bekering was daar het gevolg van. Of wijst het er misschien op dat de grote verdrukking lang duurt en wellicht de hele periode beslaat vanaf het begin van de Joodse Oorlog tot aan het einde van het tijdperk? Je kunt het zo zien. Ik zal je vertellen waarom. Als je Mattheüs 24 erbij neemt, de enige andere plaats waar de grote verdrukking wordt genoemd, dan zei Jezus in Mattheüs 24:21:

Want dan zal er een grote verdrukking zijn, zoals er niet geweest is vanaf het begin van de wereld, tot nu toe, en zoals er ook nooit meer zijn zal.

MATTHEÛS 24:21

In het Nieuwe Testament is dat naast het vers dat we hier in hoofdstuk 7, vers 14 hebben gelezen, de enige plaats waar de grote verdrukking wordt genoemd.

Maar in de parallelle passage in Lukas, in Lukas 21, gebruikt Lukas in plaats van „de grote verdrukking” een omschrijving ervan. Mattheüs 24:21 zegt:

Er zal een grote verdrukking komen.

Lukas 21:23 en 24 werkt dit verder uit. Mattheüs noemt eerst, net als Lukas, het wee over de zwangeren en de zogenden, en zegt vervolgens:

Want dan zal er een grote verdrukking komen.

Maar Lukas zegt:

Maar wee de zwangeren en de zogenden in die dagen, want er zal grote nood zijn in het land en toorn over dit volk. En zij zullen vallen door de scherpte van het zwaard en in gevangenschap weggevoerd worden onder alle heidenen. En Jeruzalem zal door de heidenen vertrapt worden, totdat de tijden van de heidenen vervuld zullen zijn.

LUKAS 21:23-24

Dat is in het land Israël.

Met dit volk zou Zijn eigen volk bedoeld zijn, de Joden.

Mattheüs 24 noemt de tijden van de heidenen niet, en ook niet dat Jeruzalem door de heidenen vertrapt wordt. Er staat alleen dat er een grote verdrukking zal komen. Maar Lukas maakt duidelijk dat deze verdrukking inhoudt dat Jeruzalem door de heidenen vertrapt wordt. En hoelang duurt dat? Geen zeven jaar, geen drieënhalf jaar, maar totdat de tijden van de heidenen vervuld zijn. Met andere woorden: vanaf het jaar 70 na Christus tot aan het einde van de wereld brengt God de heidenen binnen. Hij bracht vóór het jaar 70 na Christus de eerstelingen binnen, en na het jaar 70 na Christus is

de oogst wat algemener. De oogst gaat door totdat ze allemaal binnengehaald zijn, totdat de volheid van de heidenen is binnengegaan, zoals Paulus het in Romeinen 11:25 verwoordde.

14

De verdrukking als langdurig tijdperk

Hier lijken de tijden van de heidenen die vervuld worden — het staat er niet in ondubbelzinnige bewoordingen, maar de passage in Lukas klinkt zo — dezelfde periode te beslaan als de grote verdrukking, oftewel de tijd van benauwdheid waarin Jeruzalem door de heidenen vertrapt wordt. Volgens de meeste opvattingen betekent de term „tijden van de heidenen”, hoewel die onmiskenbaar dubbelzinnig is, het tijdperk van de gemeente, de tijd waarin de heidenen geëvangéliseerd worden. De meeste geleerden geloven dat.

Als dat dezelfde periode is als de verdrukking, dan maken we een fout als we denken dat de verdrukking beperkt blijft tot de drieënhalf jaar van de Joodse oorlog, of zelfs tot een toekomstige verdrukking van zeven jaar of iets dergelijks, zoals zoveel mensen erover denken. De verdrukking is de hele tijd waarin Jeruzalem vertrapt wordt, de hele tijd waarin de Joden in benauwdheid verkeren. Ze hebben sinds die tijd voortdurend onder vreselijke benauwdheid verkeerd. Niet overal en altijd in gelijke mate, maar van tijd tot tijd en van plaats tot plaats in zeer sterke mate.

Je zou daarom kunnen betogen dat de verdrukking tijdens de Joodse Oorlog is begonnen en nog niet is geëindigd, en dat ze zal voortduren totdat de tijden van de heidenen vervuld zijn. Dat is ten minste één manier om te begrijpen waarom Mattheüs 24 naar de grote verdrukking verwijst en Lukas 21 die daarnaast beschrijft.

Als dat waar is, dan komen de heidenen in Openbaring 7 die uit de grote verdrukking komen, uit het hele tijdperk van de gemeente. Dit zijn christenen die trouw leven en sterven. Sommigen van hen sterven als martelaar, anderen misschien niet. Er wordt niet gezegd dat ze als martelaar gestorven zijn, maar ze zijn wel dood. Ze hebben hun leven voor Christus geleefd en nu zijn ze in de hemel. Dit zou dus eenvoudigweg het totale aantal heidenen kunnen voorstellen dat behouden wordt.

Maar het Joodse overblijfsel wordt eerst behouden. Paulus zei dat het Evangelie eerst voor de Jood is en ook voor de Grieken. Zelfs wanneer Paulus naar heidense steden ging, predikte hij eerst in de synagogen tot de Joden, om het overblijfsel dat zich daar onder hen bevond, deel te laten worden van de gemeente. Daarna ging hij naar de heidenen. Maar we weten dat de gemeente historisch gezien, op grote schaal bekeken, eerst in Jeruzalem werd geplant en daar jarenlang groeide voordat er ook maar heidenen werden geëvangéliseerd. De eerstelingen waren dus de Joden die uit Jeruzalem en uit de Joodse gemeenschap over de hele wereld behouden werden, en zij overleefden toen de Joodse staat ten onder ging. Maar uiteindelijk kwamen de heidenen in veel grotere aantallen binnen.

15

Het zevende zegel en de stilte

Laten we dan naar hoofdstuk 8 kijken. In hoofdstuk 8, vers 1, staat:

En toen het Lam het zevende zegel geopend had, kwam er een stilte in de hemel van ongeveer een halfuur.

OPENBARING 8:1

Velen hebben dit op verschillende manieren uitgelegd. Het lijkt heel goed mogelijk dat de stilte in de hemel betekent dat het roepen van de martelaren ophoudt. Zij riepen met luide stem:

En zij riepen met luide stem: Tot hoelang, heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wreekt U ons bloed niet aan hen die op de aarde wonen?

OPENBARING 6:10

Dat staat in hoofdstuk 6, vers 10. Zij riepen met luide stem. Het was nogal rumoerig in de hemel doordat er geklaagd werd over dit onrecht dat niet werd rechtgezet. Maar nu wordt dat onrecht rechtgezet. Nu is het oordeel begonnen, zo niet voltooid.

Het is moeilijk te weten of we in het zesde zegel het einde van de cyclus moeten zien en nu een andere cyclus te zien krijgen die daarmee parallel loopt. Zo vatten veel mensen het op. Anderen menen dat de zeven bazuinen die we nu gaan tegenkomen, in zekere zin besloten liggen in het zevende zegel. Wanneer het zevende zegel wordt verbroken, komen er nieuwe rampen. Het is moeilijk te weten of de zegels en de bazuinen parallel aan elkaar lopen of elkaar in tijd opvolgen, maar dat doet er eigenlijk niet toe. Het punt is dat ze allemaal verschillende indrukken en aspecten weergeven van het oordeel dat over Jeruzalem komt. We zullen zien dat dit zo is wanneer we ze een voor een bekijken.

De stilte in de hemel zou kunnen betekenen dat de martelaren niet langer uitroepen:

Hoelang nog, Heer, voordat U dat doet?

Want Hij is ermee bezig. Het is op dat moment dus niet rumoerig in de hemel. Het is er een poosje stil. Anderen menen dat deze stilte, die maar een halfuur duurt, een geladen stilte is, zoals de stilte voor de storm. Er staan grotere oordelen op het punt beschreven te worden, en daaraan vooraf gaat een dramatische stilte die de aandacht vestigt op de ontzagwekkendheid van het moment.

Hoe dan ook, na dit halfuur stilte staat er in vers 2:

En ik zag de zeven engelen die vóór God stonden en aan hen werden zeven bazuinen gegeven. En er kwam een andere engel, die met een gouden wierookvat bij het altaar ging staan. Aan hem werd veel reukwerk gegeven, opdat hij dat samen met de gebeden van alle heiligen op het gouden altaar vóór de troon zou leggen. En de rook van het reukwerk steeg, met de gebeden van de heiligen, uit de hand van de engel op tot vóór God. En de engel nam het wierookvat en vulde dat met het vuur van het altaar en wierp het op de aarde, en er kwamen stemmen, donderslagen, bliksemstralen en een aardbeving. En de zeven engelen die de zeven bazuinen hadden, gingen zich gereedmaken om op de bazuin te blazen.

OPENBARING 8:2-6

en we staan op het punt dat te zien.

Net als bij het boek met de zeven zegels zien we eerst een hemels visioen, voordat we daadwerkelijk zien dat er zegels worden verbroken. In de hoofdstukken 4 en 5 werd Johannes opgenomen in de hemel, en zag hij de troon en degenen die de troon omringden. Hij zag het boek, de boekrol, in de hand van Hem Die op de troon zat, en vervolgens kwam de vraag:

En ik zag een sterke engel, die met luide stem uitriep: Wie is het waard de boekrol te openen en zijn zegels te verbreken?

OPENBARING 5:2

Dan verschijnt Jezus, en vindt al die aanbidding plaats. Dat hemelse visioen vormt het toneel voor het verbreken van de zeven zegels. Nu we op het punt staan de zeven bazuinen te horen klinken, is er een hemels visioen dat daarvoor het toneel vormt. Het legt min of meer uit wat er gaat gebeuren.

16

De zeven bazuinen en Jericho

De zeven bazuinen doen denken aan Jericho. In Jozua, hoofdstuk 6, vers 4, zei God tegen Israël dat ze, wanneer ze tegen Jericho optrokken, zeven priesters met zeven bazuinen moesten hebben. Ze moesten zeven dagen lang eenmaal per dag om de stad heen trekken. Maar op de zevende dag moesten ze er zevenmaal omheen trekken. De zevende keer zouden de priesters op de zeven bazuinen blazen. Wat zou er dan gebeuren? De muren zouden instorten. Het oordeel over Jericho zou voltooid zijn.

Ik denk dus dat het blazen op zeven bazuinen als aankondiging van het oordeel bewust doet denken aan het verhaal van Jericho. Als degene die hier Gods oordeel ondergaat inderdaad Jeruzalem is, dan wordt Jeruzalem met Jericho vergeleken, net zoals Jeruzalem in andere delen van het boek met Sodom, Egypte en Babylon wordt vergeleken. Veel heidense volken en de oordelen die in het Oude Testament over hen kwamen, leveren de beeldspraak voor het oordeel over Jeruzalem. Jeruzalem is een nieuw Sodom geworden, een nieuw Egypte, een nieuw Babylon, een nieuw Jericho.

Jericho was de eerste Kanaänitische stad die Israël moest veroveren toen het het land binnentrok. Net als Sodom was het een stad in Kanaän, al werd Sodom vóór de tijd van Jozua door rechtstreeks ingrijpen van God verwoest. Jozua en zijn volk moesten de andere Kanaänitische steden veroveren, en dat waren bijzonder verdorven steden. God liet op bovennatuurlijke wijze de muren instorten toen de bazuinen klonken en het volk juichte. Deze beeldspraak is ongetwijfeld bedoeld om ons daaraan te herinneren. We zien nu dat er een nieuw Jericho op het punt staat te vallen.

17

Wierook, gebeden en Gods antwoord

Voordat de bazuinen klinken, zien we de engelen met de bazuinen verschijnen. In vers 6 maken zij zich gereed om erop te blazen. Maar tussen hun verschijning in vers 2 en hun voorbereiding om erop te blazen in vers 6, krijgen we dit korte tafereel waarin een engel een wierookvat draagt en voor de Heere wierook offert, samen met de gebeden

van de heiligen. Het is interessant dat de wierook werd vermengd met de gebeden van de heiligen, en dat de wierook samen met de gebeden van de heiligen in de rook voor God opsteeg. Zo werden de gebeden van de heiligen aangeboden met een aangename geur die God behaagt.

Het vreemde daaraan is dat we in hoofdstuk 5, vers 8, soortgelijke beeldspraak hadden, maar die was op een belangrijk punt iets anders. In hoofdstuk 5, vers 8, staat:

En toen Het de boekrol genomen had, wierpen de vier dieren en de vierentwintig ouderlingen zich vóór het Lam neer. Zij hadden elk een citer en gouden schalen vol reukwerk. Dit zijn de gebeden van de heiligen.

OPENBARING 5:8

Deze schalen met reukwerk zijn de gebeden van de heiligen. In hoofdstuk 5, vers 8, zijn het de vierentwintig oudsten en de vier levende wezens die ze hebben. Maar hier heeft een engel één wierookvat en offert hij reukwerk met de gebeden van de heiligen.

Ik weet niet waarom de beeldspraak verandert. Maar hoe dan ook vertellen zowel 5:8 als deze passage in hoofdstuk 8, vers 3 tot en met 5, ons dat de gebeden van de heiligen als een aangenaam geurende geur voor Gods neusgaten worden gebracht. Het is niet letterlijk, maar het wordt voorgesteld alsof de gebeden van de heiligen in de hemel verzameld zijn en allemaal tegelijk aan God worden aangeboden. Welke gebeden? Vervolgens neemt de engel met hetzelfde wierookvat waaruit het reukwerk en de gebeden opstegen kolen van het altaar, en die kolen worden op de aarde geworpen. Dan komt er vuur op de aarde, en komen er aardbevingen, bliksemstralen en donderslagen. Dit zijn in het algemeen beelden van oordeel. Maar het interessante is

dat het oordeel uit hetzelfde wierookvat komt waarmee de gebeden werden geofferd. Dat is ongetwijfeld bedoeld om een verband te suggereren tussen de gebeden en de gevolgen. Dit waren gebeden zoals die van de martelaren onder het altaar:

En zij riepen met luide stem: Tot hoelang, heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wreekt U ons bloed niet aan hen die op de aarde wonen?

OPENBARING 6:10

Die gebeden worden tot God opgezonden, en dezelfde persoon die de gebeden naar boven zendt, zendt als antwoord daarop het oordeel naar beneden.

18

Bidden om oordeel over Gods vijanden

Er is een ongemakkelijke realiteit in de Schrift: zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament wordt aangenomen dat het legitiem is om te bidden om oordeel over de goddelozen. Wij zeggen: ‘Maar we worden geacht onze vijanden lief te hebben en hen die ons vervloeken te zegenen.’ Dat is waar. We mogen tegen niemand persoonlijke wrok koesteren, zelfs niet als die persoon ons kwaad doet. Maar er is meer dan alleen wij als individuen. Er is het werk van God. Er is het Koninkrijk van God. En wat degenen betreft die het werk van het Koninkrijk van God tegenwerken en het zouden willen vernietigen: blijkbaar bestaat een deel van onze strijd eruit dat we tegen hen bidden.

Als je naar 2 Timotheüs 4:16 kijkt, zegt Paulus:

Bij mijn eerste verdediging was er niemand die mij bijstond, maar zij hebben mij allen verlaten. Moge het hun niet toegerekend worden.

2 TIMOTHEÛS 4:16

Dit waren zijn vrienden toen hij voor Nero terechtstond en zijn leven op het spel stond. Iedereen was bang om hem bij te staan. Al zijn vrienden lieten hem in de steek — een stel lafaards. Maar hij draagt hun geen kwaad toe. Hij zegt:

Reken het hun niet aan.

Het lijkt een beetje op wat Stefanus zei:

En terwijl hij op de knieën viel, riep hij met luide stem: Heere, reken hun deze zonde niet toe! En toen hij dat gezegd had, ontsliep hij.

HANDELINGEN 7:60

of op wat Jezus zei:

En Jezus zei: Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen. En ze verdeelden Zijn kleren en wierpen het lot.

LUKAS 23:34

Deze mensen hebben Paulus in feite verraden, maar hij koestert geen kwaadwilligheid tegenover hen en wenst hun niets kwaads toe.

Maar kijk naar vers 14 en 15. Hij zegt:

Alexander, de kopersmid, heeft mij veel kwaad aangedaan. Moge de Heere hem vergelden naar zijn werken.

2 TIMOTHEÛS 4:14

Dat klinkt niet erg aardig. Als die man slechte dingen doet en God hem naar zijn werken vergeldt, zal dat een slechte vergelding zijn. Het zal oordeel zijn. Hij bidt dat Alexander door God geoordeeld wordt.

Maar waarom wordt Alexander in de gebeden van Paulus door God geoordeeld, terwijl zijn vrienden die hem verraden hebben dat niet worden? Hij pleit voor hen dat God het hun niet zal aanrekenen. Vers 15 vertelt ons:

Wees ook zelf voor hem op uw hoede, want hij is krachtig tegen onze woorden ingegaan.

2 TIMOTHEÛS 4:15

Alexander verzet zich tegen het Evangelie. Alexander probeert de boodschap van Christus' Koninkrijk in zijn stad uit te doven. Paulus ziet hem als een vijand, niet van Paulus, maar van het Evangelie en van de woorden die Paulus predikt. Daarom wenst hij dat God Zijn eigen woorden zal wreken. Het is niet zo dat Paulus wil dat mensen die hem pijn doen zelf pijn gedaan wordt. Hij wil dat mensen die Christus tegenwerken, worden tegengehouden. Uiteindelijk zullen alle mensen worden tegengehouden. Alexander de kopersmid zou op een dag beslist sterven, maar Paulus wil kennelijk dat hem eerder vroeg dan laat iets overkomt, zodat hij ophoudt zich tegen het Evangelie te verzetten. Paulus zou het ongetwijfeld geweldig vinden als de man zich bekeerde. Maar zo niet, dan hoopt hij dat God hem naar zijn werken zal vergelden. Paulus koesterde geen vijandigheid tegenover degenen die hem kwaad deden.

David was net zo. In veel van de Psalmen die David bad, wenste hij kwaad toe aan mensen die Gods wetten verwierpen, zich tegen God verzetten, de rechtvaardigen vervolgden en de armen onderdrukten. In zijn Psalmen wenste David hun vaak een aantal zeer afschuwelijke dingen toe. Maar als het ging om mensen die hem kwaad deden, zoals Absalom of Saul, koesterde hij totaal geen kwaadwilligheid tegenover hen. Toen Absalom hem probeerde te doden en in plaats daarvan zelf omkwam, hilde David om hem. Toen Saul David probeerde te doden en in plaats daarvan zelf omkwam, hilde David om hem.

David koesterde geen enkele vijandigheid tegenover degenen die zijn persoonlijke vijanden waren. Maar wanneer mensen zich tegen God verzetten, stond hij aan Gods kant. Zijn gebeden — niet noodzakelijk zijn daden, maar zijn gebeden — werden ingezet als wapens tegen de vijanden van het evangelie. Let erop dat Jezus, David en Paulus geen van allen probeerden zichzelf te wreken. David had tweemaal de

gelegenheid Saul te doden. Saul was aan hem overgeleverd, maar David wilde het niet doen. Hoewel David wel de oorlogen van de Heere voerde — dat zegt de Bijbel; volgens mij was het Abigail die tegen hem zei:

Vergeef toch uw dienares de overtreding, want de HEERE zal voor mijn heer zeker een blijvend konings huis maken, omdat mijn heer de oorlogen van de HEERE voert en er al uw levens dagen geen kwaad bij u gevonden is.

1 SAMUEL 25:28

David trok er niet op uit om zijn eigen oorlogen te voeren. Hij voerde Gods oorlogen. Maar wanneer het om zijn eigen persoonlijke vijanden ging, doodde hij hen niet en wenste hij hun geen kwaad toe.

19

Davids gebed tegen de goddelozen

Het is mogelijk je vijanden lief te hebben en toch heel harde dingen te bidden over degenen die Gods vijanden zijn. Kijk eens hoe David bidt in Psalm 139. In vers 19 zegt David:

O God, breng de goddeloze om! Mannen van bloed, ga weg van mij.

PSALMEN 139:19

Hij zegt niet alleen:

O God, breng de goddeloze om! Mannen van bloed, ga weg van mij. Want met listige plannen spreken zij over U en zij zetten Uw vijanden aan tot valsheid.

PSALMEN 139:19-20

Hij zegt:

Heer, dood die slechte, bloeddorstige mannen, want ze spreken op een goddeloze manier tegen U. Uw vijanden misbruiken Uw Naam.

De laatste formulering volgt de Engelse Bijbeltekst waarop de spreker zich baseert; de HSV spreekt hier over listige plannen en het aanzetten van Gods vijanden tot valsheid.

Het gaat er niet om dat ze zich tegen David verzetten. Ze gebruiken Gods Naam ijdel. Dat kan David niet verdragen. Hij zegt:

Zou ik niet haten, HEERE, wie U haten, walgen van wie tegen U opstaan?

PSALMEN 139:21

Let op die laatste zin. Zij zijn niet mijn vijanden; zij zijn Uw vijanden, maar ik beschouw hen als mijn vijanden. Ik sta aan Uw kant. God, als U in oorlog bent en zij oorlog tegen U voeren, sta ik aan Uw kant. Zij zijn mijn vijanden als zij Uw vijanden zijn.

Let er nu op dat hij het niet heeft over degenen die David proberen te doden. Er waren genoeg mensen die David probeerden te doden. Maar degenen die Gods Naam ijdel gebruiken, degenen die de Heere haatten, degenen die goddeloos tegen God spreken — over hen zegt David:

Ik haat hen met een volkomen haat, mijn eigen vijanden zijn het.

PSALMEN 139:22

Er moet een volmaakte haat zijn.

Evenzo bidden de heiligen in de hemel:

En zij riepen met luide stem: Tot hoelang, heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wreekt U ons bloed niet aan hen die op de aarde wonen?

OPENBARING 6:10

Het is gerechtvaardigd om te bidden dat God afrekent. God bekommert Zich immers om gerechtigheid. Wij haten onze vijanden niet. We kunnen onze vijanden maar beter niet haten, anders lijken we niet op Christus. Maar we kunnen beslist wensen dat het spel snel voorbij is. We kunnen beslist wensen dat degenen die dit verzet tegen het Koninkrijk van God laten voortduren, spoedig uit de weg worden geruimd. Uiteindelijk zullen ze hoe dan ook uit de weg worden geruimd. Waarom niet eerder in plaats van later? Dat lijkt werkelijk de houding te zijn.

20

De weduwe en Gods beloofde vergelding

Als je naar het begin van Lukas 18 kijkt, staat er:

En Hij sprak ook een gelijkenis tot hen met het oog daarop dat men altijd moet bidden en niet de moed verliezen. Hij zei: Er was in een zekere stad een rechter die God niet vreesde en geen mens ontzag. En er was een weduwe in dezelfde stad en zij kwam voortdurend naar hem toe en zei: Doe mij recht tegenover mijn tegenpartij. En hij wilde een tijd lang niet. Daarna echter zei hij bij zichzelf: Hoewel ik God niet vrees en geen mens ontzie, toch zal ik, omdat deze weduwe mij lastigvalt, haar recht doen, opdat zij uiteindelijk niet komt en mij in het gezicht slaat.

LUKAS 18:1-5

Dat is het einde van de gelijkenis. Nu legt Jezus die uit. Vers 6:

En de Heere zei: Hoor, wat de onrechtvaardige rechter zegt.

LUKAS 18:6

Gods uitverkorenen roepen dag en nacht om wraak, en God zal hen wreken. Blijkbaar heeft gebed een functie binnen de geestelijke strijd die inhoudt dat we God vragen af te rekenen met Zijn vijanden en die mensen die onze broeders en zusters doden van ons af te schudden.

We moeten het verdragen totdat Hij dat doet, zoals de mensen die in de hemel waren en zeiden:

Hoelang nog, Heer?

Hij zei:

En aan ieder van hen werd een lang wit gewaad gegeven. En tegen hen werd gezegd dat zij nog een korte tijd moesten rusten, totdat ook het aantal van hun mededienstknachten en hun broeders, die evenals zij gedood zouden worden, volledig zou zijn geworden.

OPENBARING 6:11

In de bredere context had God de martelaren Zijn vergelding toegezegd. Paulus zei:

Het staat in Romeinen 12. Romeinen 12, vers 19:

Wreek uzelf niet, geliefden, maar laat ruimte voor de toorn, want er staat geschreven: Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden, zegt de Heere.

ROMEINEN 12:19

Waarom? Omdat iemand anders je gaat wreken.

21

Liefde voor vijanden en Gods gerechtigheid

God heeft gezegd dat Hij je zal wreken. Wreek jezelf niet. Daarom kunnen we de andere wang toekeren. Daarom kunnen we goeddoen aan degenen die ons vervolgen. Daarom kunnen we degenen zegenen die ons vervloeken. Het is niet zo dat we gewoon weerloze doelwitten zullen zijn en dat zij over ons heen zullen lopen. God zal ons wreken.

Paulus zegt daar in Romeinen 12, vers 20:

Als dan uw vijand honger heeft, geef hem te eten, als hij dorst heeft, geef hem te drinken, want door dat te doen, zult u vurige kolen op zijn hoofd hopen.

ROMEINEN 12:20

Je behandelt je vijand vriendelijk. Dat is wat een christen behoort te doen. Maar door dat te doen, hoop je vurige kolen op zijn hoofd. Dat wil zeggen: het oordeel stapelt zich voor hem op.

Dus bidden we dat God op Zijn tijd de goddelozen zal oordelen, zodat gerechtigheid de aarde kan vervullen. Dat is tenslotte waar we om bidden wanneer we zeggen:

Uw Koninkrijk kome. Uw wil geschiede, zoals in de hemel zo ook op de aarde.

MATTHEÛS 6:10

Hoe kan Gods Koninkrijk komen en Zijn wil op aarde gedaan worden zoals in de hemel, behalve ten koste van degenen die zich ertegen verzetten? Ze moeten zich óf bekeren, óf ze moeten worden neergemaaid. Dat is nu eenmaal wat God zal moeten doen. Daar bidden we om, telkens wanneer we bidden zoals Jezus ons leerde bidden.

Het is, zoals ik al zei, een verontrustend aspect van het gebed, want we koesteren geen kwade wil tegen hen als mensen. We zouden liever zien dat ze behouden werden, en we zouden ons verheugen als dat gebeurde. Maar er is deze grotere strijd tussen het koninkrijk van de duisternis en het Koninkrijk van God. Wij staan aan de kant van het Koninkrijk van God. Degenen die aan de kant van het koninkrijk van de duisternis staan en God willen tegenhouden — wel, door onze gebeden mobiliseren wij God.

22

De eerste vier bazuinoordelen

Wat we dan in Openbaring 8 zien, is dat deze gebeden opstijgen en dat vanuit die gebeden het oordeel neerdaalt. Ik geloof dat we hier vanuit een andere invalshoek opnieuw zien hoe God de gebeden van die martelaren beantwoordt. Hun gebeden zijn opgestegen en Gods wraak daalt neer, niet die van hen. Christenen wreken zichzelf niet.

Nu neemt dit de vorm aan van zeven bazuinoordelen. Vier daarvan staan in hoofdstuk 8 en twee worden uitvoerig uitgewerkt in hoofdstuk 9. Aan het einde van hoofdstuk 9 hebben we zes van de zeven gehad. Er staat in vers 7:

En de eerste engel blies op de bazuin, en er kwam hagel en vuur, vermengd met bloed, en dat werd op de aarde geworpen. En het derde deel van de bomen verbrandde, en al het groene gras verbrandde.

OPENBARING 8:7

En de tweede engel blies op de bazuin, en er werd iets als een grote berg, die van vuur brandde, in de zee geworpen. En het derde deel van de zee werd bloed. En het derde deel van de schepselen in de zee, die leven hadden, stierf. En het derde deel van de schepen verging.

OPENBARING 8:8-9

En toen de derde engel op de bazuin blies, viel er een grote ster uit de hemel, die brandde als een fakkel. Hij viel op het derde deel van de rivieren en op de waterbronnen. En de naam van de ster was Alsem. En het derde deel van de wateren veranderde in alsem. En veel mensen stierven van dat water, omdat het bitter was geworden.

OPENBARING 8:10-11

De vierde engel blies op de bazuin, en het derde deel van de zon werd getroffen, en het derde deel van de maan en het derde deel van de sterren, zodat het derde deel daarvan verduisterd werd, en zodat de dag voor een derde deel niet licht werd, en de nacht evenmin. En ik zag en hoorde één engel, die hoog aan de hemel vloog en met een luide stem riep: Wee, wee, wee hun die op de aarde wonen, vanwege de overige bazuinstoten van de drie engelen die nog op de bazuin zullen blazen.

OPENBARING 8:12-13

Nu, ‘wee, wee, wee’ — er is er één voor elk van die bazuinen. Nadat de volgende klinkt, lezen we bijvoorbeeld in vers 12 van het volgende hoofdstuk:

Het ene wee is voorbijgegaan. Zie, nog twee weeën komen hierna.

OPENBARING 9:12

De laatste drie bazuinen zijn dus drie weeën. Ze zijn heviger dan de eerste vier bazuinen.

Maar hier hebben we de eerste vier, en in dit opzicht lijken de bazuinen een beetje op de zegels. De eerste vier zegels werden op een bepaalde manier onderscheiden van de laatste drie. Bij elk van de eerste vier zegels was een ruiters betrokken. Bij de laatste

drie niet. Zo worden ook de eerste vier bazuinen onderscheiden van de laatste drie, doordat de laatste drie weeën worden genoemd. Die zijn blijkbaar buitengewoon veel zwaarder.

23

De symbolische betekenis van een derde

Maar wat zien we bij deze eerste vier? Allereerst zien we dat deze bazuinen een derde treffen van alles wat ze treffen. Nu moet een derde naar mijn mening niet als een statistisch getal worden opgevat. Je zult zien dat in het Oude Testament een derde soms eenvoudigweg wordt gebruikt om een verdeling van iets aan te duiden. Ik vat het op als een aanzienlijke minderheid van iets.

In Ezechiël hoofdstuk 5 krijgt Ezechiël bijvoorbeeld de opdracht zijn haar af te knippen. Hij verdeelt het in drie partijen en behandelt elke partij anders. Een deel ervan gaat hij verbranden. Een deel ervan gaat hij met een zwaard in stukken hakken. En een derde ervan gaat hij in de wind werpen. Een letterlijk derde? Ik weet het niet. Ik denk dat hij het werkelijk heeft afgemeten om precies een derde te krijgen. Maar in vers 12 beschrijft God wat er met Jeruzalem zal gebeuren. Hij zegt:

Een derde deel van u zal door de pest sterven en door de honger in uw midden omkomen, en om u heen zal een derde door het zwaard vallen, een derde zal Ik naar alle windstreken verstrooien en Ik zal achter hen het zwaard trekken.

EZECHIËL 5:12

Dit gebeurde natuurlijk toen Jeruzalem in handen van de Babyloniërs viel. Deze drie verschillende lotsbestemmingen troffen de mensen daar. God spreekt alsof er een keurige verdeling is: een derde gaat hierheen, een derde sterft en een derde gaat daarheen. Naar alle waarschijnlijkheid betekent het gewoon dat er drie verschillende categorieën zijn en dat zich in elke categorie een deel van de mensen bevindt. Het gaat niet letterlijk om een statistisch derde, maar gewoon om een deel van hen. Een derde is

uiteraard minder dan de helft en is daarom een minderheid. Maar het is de grootste gehele breuk die kleiner is dan de helft. Het is dus geen kleine minderheid, maar een aanzienlijke minderheid.

In Zacharia 13 staat een profetie die volgens mij gaat over de verwoesting van Jeruzalem en het behoud van het overblijfsel uit die verwoesting. In Zacharia 13:8 en 9 wordt het als volgt verwoord:

Het zal gebeuren, spreekt de HEERE, dat in heel het land twee derde ervan uitgeroeid zal worden en de geest zal geven, en een derde ervan zal overblijven.

ZACHARIA 13:8

Dat wil zeggen: er zal een derde overleven wanneer twee derde van de mensen wordt gedood.

Zoals Petrus zei:

Daarin verheugt u zich, ook al wordt u nu voor een korte tijd — als het nodig is — bedroefd door allerlei verzoekingën, opdat de beproeving van uw geloof — die van groter waarde is dan die van goud, dat vergaat en door het vuur beproefd wordt — mag blijken te zijn tot lof en eer en heerlijkheid, bij de openbaring van Jezus Christus.

1 PETRUS 1:6-7

Nu zegt Hij dat bij het oordeel over Jeruzalem twee derde zou sterven en een derde als een trouw overblijfsel bewaard zou blijven. Ik betwijfel ten zeerste of precies een derde van de mensen tot het overblijfsel behoorde. Het is niet nodig om dat te denken. Dit zegt eenvoudigweg dat de meerderheid zal sterven. Een aanzienlijke minderheid zal als overblijfsel bewaard blijven.

24

De eerste bazuin en de verwoeste bomen

Zo is het ook met Openbaring. Deze visioenen zijn heel impressionistisch. Wanneer mensen ze heel letterlijk proberen te nemen, komen ze vaak tot vreemde interpretaties. Nu zijn er enkele manieren waarop bepaalde aspecten letterlijk vervuld zijn. Dat wil zeggen: je kunt zo'n vervulling vinden. Of het ook zo bedoeld is, is moeilijk te zeggen.

Bij de eerste bazuin staat dat een derde van de bomen verbrandde en dat het gras verbrandde. Sommige uitleggers maken van de bomen en het gras mensen van bepaalde categorieën. Het is mogelijk dat dit eenvoudigweg gaat over het feit dat er tijdens het beleg van Jeruzalem grote aantallen bomen werden vernietigd, omdat de Romeinen het hout nodig hadden om hun belegeringswerken te bouwen. Ze hakten alle bomen in de omgeving om. En Josephus vertelt ons dat. Of dit daarover gaat of niet, kan niemand met zekerheid zeggen. Maar misschien vind je het interessant dat Josephus in zijn *De Joodse Oorlog*, boek 6, hoofdstuk 1, paragraaf 1, het volgende schreef:

“En hoewel het de Romeinen grote moeite kostte hun materialen bijeen te brengen, wierpen zij hun wallen in eenentwintig dagen op, nadat zij alle bomen hadden omgehakt in het land dat aan de stad grensde, tot op negentig furlongs in de omtrek, zoals ik al heb verteld. En werkelijk, alleen al de aanblik van het land was iets treurigs. Want de plaatsen die vroeger met bomen en fraaie tuinen waren getooid, waren nu in alle richtingen een woestenij geworden, en alle bomen waren omgehakt. Geen vreemdeling die Judea en de bijzonder mooie buitenwijken van de stad vroeger had gezien en het nu als een woestijn zag, kon nalaten te weeklagen en diep te treuren om zo'n grote verandering, want de oorlog had elk spoor van schoonheid volkomen verwoest.”

Dit was toen de Romeinen de stad belegerden. Alle bomen binnen negentig furlongs van de stad waren verdwenen. Niet alle bomen in het hele land waren verdwenen, maar rondom de stad Jeruzalem waren ze allemaal verdwenen. Wat dus ooit een plek

als een tuin was geweest, was nu een woestenij en een woestijn. Het was volledig ontbladerd. En zo zou deze eerste bazuin, die spreekt over het verbranden van een derde van de bomen en van het gras, zelfs daarnaar kunnen verwijzen.

Dat zou iets ingrijpends zijn. Het gaat niet alleen om het uiterlijk. Bomen zijn in veel gevallen van levensbelang voor een gemeenschap, vooral in het Midden-Oosten. In woestijngebieden duurt het lang voordat bomen groeien, en je hebt ze nodig. Dit was dus een grote ramp, en het zou het land nog jarenlang in slechte toestand achterlaten.

25

De tweede bazuin en het bloedige meer

De tweede engel blies op de bazuin. Vers 8:

En de tweede engel blies op de bazuin, en er werd iets als een grote berg, die van vuur brandde, in de zee geworpen. En het derde deel van de zee werd bloed. En het derde deel van de schepselen in de zee, die leven hadden, stierf. En het derde deel van de schepen verging.

OPENBARING 8:8-9

Nogmaals, ik weet niet in hoeverre hiermee een letterlijke vervulling wordt bedoeld. Maar Josephus vertelt over een vrij letterlijke vervulling hiervan. Dat is interessant, want in De Joodse Oorlog, boek 3, hoofdstuk 10, paragraaf 9, beschrijft Josephus een oorlog die in Galilea plaatsvond. De Romeinen dreven de Galileeërs daar kleine boten op het Meer van Galilea in. De mensen vluchtten op het meer voor de Romeinen. De Romeinen achtervolgden hen echter in kleine boten, en zo ontstond er op het Meer van Galilea een zeeslag. Die liep zeer slecht af voor de Joden. De Romeinen schoten hen er gewoon één voor één af, letterlijk alsof het weerloze doelwitten waren.

Josephus vertelt het als volgt:

“Wat degenen betreft die in het meer aan het verdrinken waren” — dit was toen de Romeinen hen met pijlen uit hun boten schoten — “als zij hun hoofd boven het water uitstaken, werden zij óf met pijlen gedood óf door de vaartuigen gegrepen. Maar als zij in hun wanhopige toestand probeerden naar hun vijanden toe te zwemmen, hakten de Romeinen hun óf het hoofd óf de handen af. En inderdaad, overal werden zij op allerlei manieren gedood, totdat de overigen op de vlucht werden gedreven en gedwongen waren aan land te gaan, terwijl de vaartuigen hen op het meer omsingelden. Maar velen van hen werden teruggedreven toen zij aan wal probeerden te komen, en zij werden op het meer door speren of pijlen gedood.”

Dat wil zeggen dat er bij het aan land gaan evenveel werden gedood als op het meer.

“En de Romeinen sprongen uit hun vaartuigen en brachten er op het land nog veel meer om. Je kon zien dat het meer helemaal bloederig en vol dode lichamen was, want niet één van hen ontkwam. En de dagen daarna hing er een verschrikkelijke stank en bood het hele gebied een bijzonder droevige aanblik. Want de oevers lagen vol scheepswrakken en dode lichamen, die allemaal opgezwollen waren. En doordat de dode lichamen door de zon verhit raakten en tot ontbinding overgingen, bedierven ze de lucht. Daardoor wekte de ellende niet alleen medelijden bij de Joden, maar ook bij degenen die hen haatten en die deze ellende hadden veroorzaakt.”

Het was zo afgrijselijk dat zelfs de Romeinen zich er achteraf vreselijk over voelden. Maar let erop dat het Meer van Galilea er helemaal bloederig uitzag en dat de oever vol scheepswrakken lag, enzovoort. In deze beschrijving werd de zee bloed, stierven de levende wezens in de zee en werd een derde van de schepen vernietigd. Dit zou werkelijk naar zoiets kunnen verwijzen.

26

De brandende berg als Jeruzalem

Maar hier zit meer symboliek in dan alleen dat, want hij ziet een grote berg, brandend van vuur, die in de zee wordt geworpen. Waar gaat dat over? De zee verandert in bloed doordat een grote berg, brandend van vuur, in de zee wordt geworpen. Een berg die in

de zee wordt geworpen, is een beeld waar Jezus over sprak. En het verband waarin Hij dat deed, is interessant.

Als je kijkt naar Markus 11, vers 20 tot en met 24, staat er in Markus 11:20:

En toen zij er 's morgens vroeg voorbijgingen, zagen zij dat de vijgenboom verdord was, van de wortels af.

MARKUS 11:20

Jezus had hem de dag ervoor vervloekt. Hij zei:

En Jezus antwoordde en zei tegen hem: Laat niemand meer vrucht van u eten in eeuwigheid! En Zijn discipelen hoorden het.

MARKUS 11:14

De meeste commentatoren geloven dat de vijgenboom een symbool is van Israël, dat onvruchtbaar was en daarom in de toekomst geen gelegenheid meer kreeg om vrucht te dragen. En Petrus herinnerde het zich en zei tegen Hem:

En Petrus, die het zich herinnerde, zei tegen Hem: Rabbi, kijk, de vijgenboom die U vervloekt hebt, is verdord.

MARKUS 11:21

Toen antwoordde Jezus en zei tegen hem:

En Jezus antwoordde en zei tegen hen: Heb geloof in God. Want, voorwaar, Ik zeg u: wie tegen deze berg zal zeggen: Word opgeheven en in de zee geworpen, en niet zal twijfelen in zijn hart, maar zal geloven dat wat hij zegt, gebeuren zal, het zal hem gebeuren wat hij zegt.

MARKUS 11:22-23

Nu zei Hij niet: een berg, maar: deze berg. Waar was die? Ze gingen de hellingen van de berg Sion op, naar de stad Jeruzalem. Hij heeft het hier over Jeruzalem.

Daarom zeg Ik u: alles wat u biddend begeert, geloof dat u het ontvangen zult, en het zal u ten deel vallen.

MARKUS 11:24

In verband met de vervloeking van de vijgenboom, die blijkbaar een zinnebeeld was van het naderende oordeel over Jeruzalem, gaf Jezus deze korte illustratie. Je zou tegen deze berg kunnen zeggen:

Word in zee geworpen.

De zee is in profetie een zinnebeeld van de heidense wereld, en deze berg stelt Jeruzalem voor. Als de bevolking van Jeruzalem in de zee werd geworpen, zou dat betekenen dat zij over de landen van de heidenen verstrooid werden.

Het klinkt misschien niet erg vriendelijk wat Jezus hier zegt, als Hij zegt dat Zijn discipelen om de ondergang van Jeruzalem moesten bidden. Maar denk aan de vrouw die tegen de rechter riep:

Neem wraak voor mij.

De discipelen werden vervolgd, en velen van hen werden op bevel van het Sanhedrin gedood. Jeruzalem was de vervolger van de gemeente. Het lijkt op wat degenen in de hemel zeggen:

En zij riepen met luide stem: Tot hoelang, heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wreekt U ons bloed niet aan hen die op de aarde wonen?

OPENBARING 6:10

Jezus ging ervan uit dat Zijn discipelen zouden bidden dat dit onrecht rechtgezet werd. Het rechtzetten van dit onrecht zou betekenen dat deze berg in de zee werd geworpen.

Bedenk dat deze dingen in hoofdstuk 8 van Openbaring gebeuren omdat er gebeden zijn opgestegen en er als antwoord op die gebeden oordelen zijn neergekomen. Nu zien we een berg die brandend in de zee wordt geworpen. Hij staat in brand. Hij is onder het oordeel en wordt in de zee geworpen. Symbolisch gezien lijkt dit een beeld te zijn van de val van Jeruzalem en de verstrooiing van de Joden over de heidense wereld. Maar daarnaast hebben we dit ogenschijnlijk bijna letterlijke verslag van deze verschrikkelijke strijd op het meer. Misschien is één van deze betekenissen van toepassing, of zijn ze het allebei. We kunnen het niet met zekerheid zeggen.

27

De derde bazuin en het bittere water

Nu de derde bazuin, vers 10:

En toen de derde engel op de bazuin blies, viel er een grote ster uit de hemel, die brandde als een fakkel. Hij viel op het derde deel van de rivieren en op de waterbronnen.

OPENBARING 8:10

Ongetwijfeld zit hierin enige letterlijke waarheid met betrekking tot de oorlog, want zoetwaterbronnen worden natuurlijk vaak verontreinigd door onder andere dode lichamen. Josephus beschreef al die ontbindende lichamen op de oever van het Meer van Galilea. Het Meer van Galilea leverde het water voor de Jordaan, die vandaar naar het zuiden stroomde. In zo'n enorme oorlog in zo'n klein gebied zullen er ongetwijfeld veel gelegenheden zijn geweest waarbij de waterbronnen verontreinigd raakten.

Maar ik denk dat dit ook symbolisch is. Er kan een letterlijke overeenkomst zijn, maar ik geloof dat de beschrijving een symbolische betekenis heeft. Het zoete water verandert in bitter water. Als je terugkijkt naar Exodus 15, zullen we daar, denk ik, misschien de woorden vinden die God sprak en die hierop van toepassing zijn.

In Exodus 15, onmiddellijk na de uittocht, kwam Israël op een plaats waar het water nodig had. Het water was niet drinkbaar, omdat het bitter was. We lezen erover in Exodus 15:22:

Hierna liet Mozes Israël vanaf de Schelfzee opbreken en zij vertrokken naar de woestijn Sur. Drie dagen gingen zij door de woestijn en vonden geen water.

EXODUS 15:22

Iemand had voordat zij daar kwamen ontdekt dat het water bitter was en de plaats Mara genoemd. Of ze noemden haar Mara nadat ze daar gekomen waren. Hoe dan ook, de plaats heet Mara omdat dat ‘bitter’ betekent, en het water was bitter, niet drinkbaar.

Toen morde het volk tegen Mozes, en zei: Wat moeten wij nu drinken? Hij riep tot de HEERE, en de HEERE wees hem een stuk hout. Dat wierp hij in het water. Toen werd het water zoet. Daar heeft Hij het volk een verordening en een bepaling gegeven, en daar heeft Hij het op de proef gesteld. Hij zei: Als u aandachtig luistert naar de stem van de HEERE, uw God, en doet wat juist is in Zijn ogen, als u Zijn geboden gehoorzaamt en al Zijn verordeningen in acht neemt, dan zal Ik geen enkele van de ziekten over u brengen die Ik over Egypte gebracht heb, want Ik ben de HEERE, uw Heelmeester.

EXODUS 15:24-26

28

Mara en de omkering van de bevrijding

Dit is heel belangrijk. Mozes werpt een boom in het bittere water, waarna het zoet water wordt. Het wordt zoet. In het visioen in Openbaring 8:10 wordt iets wat op een brandende fakkel lijkt in het water geworpen, en het zoete water wordt bitter. Er vindt als het ware iets van een omkering van dit wonder plaats. Maar wat betekent het wonder? Als we de betekenis van het wonder in Exodus 15 kennen, kunnen we enigszins begrijpen wat de vloek betekent die met de derde bazuin komt.

Bitterheid is een symbool van de Egyptische slavernij. De Joden erkennen dit als een feit. Met Pascha hebben ze bittere kruiden op tafel. Wanneer het kind vraagt: 'Waarom hebben we deze bittere kruiden?', dan hoort de vader te zeggen: 'Het stelt de bittere slavernij voor die we in Egypte hebben doorgemaakt. Het herinnert ons daaraan.' Het was bitter om die honderden jaren in slavernij te leven. Door hen te bevrijden genas God hen, zoals Hij het water van Mara genas. Hij zegt:

Ik ben de Heer die jullie geneest. Ik heb jullie uit Egypte geleid. Nu is jullie bittere toestand omgekeerd. Jullie zijn niet meer in Egypte. Jullie zijn geen slaven meer. Jullie zijn vrij. Jullie bittere water is zoet geworden.

En toch zegt Hij dat hier voorwaarden aan verbonden zijn. We zagen in Exodus 15:26:

Als jullie goed luisteren naar de stem van de Heer, jullie God, doen wat goed is in Zijn ogen, aandacht schenken aan Zijn geboden en al Zijn voorschriften naleven, zal Ik geen van de ziekten over jullie brengen die Ik over de Egyptenaren heb gebracht.

Geen van de plagen van Egypte zou over hen komen als ze gehoorzaam waren.

Wat zien we in het boek Openbaring? De plagen van Egypte komen over hen. Waarom? Omdat ze het verbond niet hielden. Ze waren niet gehoorzaam. En er staat:

Want ik ben de Heer die jullie geneest.

God genas hun omstandigheden door die van bitter in zoet te veranderen. Hij genas het water van Mara en veranderde het van bitter in zoet. De verandering van het water van bitter in zoet was een zinnebeeld van het feit dat Hij hen uit Egypte bracht en hen voor de plagen van Egypte behoedde. En daarom zegt Hij bij deze gelegenheid:

Als jullie Mij gehoorzaam blijven, zal Ik jullie blijven sparen. Ik zal de plagen en ziekten die Ik over de Egyptenaren heb gebracht, niet over jullie brengen.

Het is heel duidelijk dat in Openbaring het tegenovergestelde gebeurt. De plagen van Egypte komen over hen omdat ze niet gehoorzaam zijn geweest, en hun zoete water wordt weer bitter. Het is heel symbolisch. Dit is ongetwijfeld letterlijk gebeurd. Waarschijnlijk werd het water inderdaad bitter en ondrinkbaar, en was het gevaarlijk om ervan te drinken. Maar het verschijnsel zelf dat het water weer bitter wordt, is de omkering van wat er bij Mara gebeurde, en dat is ook de betekenis: een omkering. God had hen uit Egypte bevrijd. Dat was het bittere water zoet maken. Nu brengt Hij hen terug in — nou ja, ze worden een Egypte. Ze zullen hun zoete water niet langer hebben. Het zal helaas weer bitter worden gemaakt.

29

De vierde bazuin en verduisterde lichten

Dan staat de laatste hiervan in Openbaring 8:12:

De vierde engel blies op de bazuin, en het derde deel van de zon werd getroffen, en het derde deel van de maan en het derde deel van de sterren, zodat het derde deel daarvan verduisterd werd, en zodat de dag voor een derde deel niet licht werd, en de nacht evenmin.

OPENBARING 8:12

We zullen die nu niet behandelen, maar deze vierde bazuin trof, net als de andere, een derde van alles. Deze keer waren het de hemellichten die werden getroffen. Een derde van de tijd werden ze verduisterd. Sommige mensen die hiervan een toekomstige

grote verdrukking proberen te maken, zeggen: „Misschien is dit vervuiling. Daardoor bereikt ongeveer een derde van het licht van de zon, de maan en de sterren ons niet.” Maar hier wordt niet een derde van het licht tegengehouden. Al het licht wordt gedurende een derde van de dag weggenomen, en al het licht gedurende een derde van de nacht. Een derde van de dag schenen ze niet, en een derde van de nacht schenen ze niet. Het is dus niet echt iets natuurlijks. Dit is symbolisch.

Waar staat het symbool voor? We hebben in het Oude Testament gezien, en zelfs al in Openbaring hoofdstuk 6, dat de verduistering van de zon, de maan en de sterren een voorstelling is van rampspoed, van de ondergang van een koninkrijk. Toen Babylon viel, staat er in Jesaja 13:10:

Ja, de sterren aan de hemel en hun sterrenbeelden zullen hun licht niet laten schijnen, de zon zal verduisterd worden wanneer zij opkomt, en de maan zal haar licht niet laten schijnen.

JESAJA 13:10

Toen Egypte door Babylon werd veroverd, werden volgens Ezechiël 32 de zon, de maan en de sterren boven Egypte verduisterd.

Toen Edom werd geoordeeld in Jesaja 34, werden de hemelen opgerold als een boekrol, vielen de sterren uit de hemel en werd de zon verduisterd als een rouwgewaad.

Met andere woorden, de verduistering van de zon en de ineenstorting van de kosmos zijn beelden die worden gebruikt voor de volkomen vernietiging van een volk.

30

Gedeeltelijk oordeel als waarschuwing

Dit is niet de volkomen vernietiging. Dit is gedeeltelijke vernietiging. De lichten worden zwakker, maar tot nu toe slechts gedeeltelijk. Het is maar een derde. Wanneer we bij de schalen van toorn in hoofdstuk 16 komen, worden dezelfde gebieden door de schalen getroffen. Alleen veranderen die de hele zee in bloed, niet een derde ervan. Ze maken al het water ondrinkbaar. Ze treffen de hele kosmos, het geheel van alles.

Sommigen hebben gezegd dat het verschil tussen de bazuinen en de schalen — het duidelijke verschil is dat de bazuinen een derde treffen, terwijl de schalen het geheel treffen — deze betekenis heeft: de bazuinen stellen de vroege stadia van het oordeel voor, waarin er nog gelegenheid is om zich te bekeren. Het is als een waarschuwingsschot. God laat deze mensen rampzalige dingen overkomen, maar het is de bedoeling dat ze tot bezinning komen en zich bekeren.

We zullen dat zien nadat de zesde bazuin klinkt, aan het einde van hoofdstuk 9. Aan het einde van hoofdstuk 9, vers 20, staat:

En de overige mensen, die niet door deze plagen werden gedood, bekeerden zich niet van de werken van hun handen; zij bleven de demonen aanbidden en de gouden, zilveren, koperen, stenen en houten afgoden, die niet kunnen zien, horen of lopen.

OPENBARING 9:20

En in vers 21:

Ook bekeerden zij zich niet van hun moorden, hun tovenarij, hun ontucht en het plegen van diefstal.

OPENBARING 9:21

Hoewel deze dingen gebeurden, bekeerden ze zich niet. Dat klinkt alsof het doel van deze dingen was hen tot bekering te brengen, maar ze deden het niet.

Dit zijn dus de voorafgaande rampen, of wat Jezus noemde:

Maar al die dingen zijn nog maar een begin van de weeën.

MATTHEÛS 24:8

Dit is slechts:

U zult horen van oorlogen en geruchten van oorlogen; pas op, word niet verschrikt, want al die dingen moeten gebeuren, maar het is nog niet het einde.

MATTHEÛS 24:6

Dit is nog niet het einde. Maar het is wel een langdurige oorlog waarin zich veel afschuwelijke taferelen voordeden, en de taferelen die hier worden beschreven zijn enigszins symbolisch. Het is alsof God de Kanaänitische stad Jericho oordeelt, alleen gaat het nu om Jeruzalem. Het is alsof het water dat eens voor hen van bitter in zoet werd veranderd, nu weer bitter wordt. Het is alsof de berg nu in brand staat en in de zee wordt geworpen. Het is alsof de hemel donkerder wordt, maar nog niet helemaal donker is.

De rampspoed is niet totaal, maar komt wel naderbij. Daarom is het een waarschuwing aan degenen die overleven dat ze zich moeten bekeren. Johannes lijkt zich er aan het einde van hoofdstuk 9 bijna over te verbazen dat ze dat niet doen. Het is verbazingwekkend om je voor te stellen waarom ze dat niet zouden doen, maar een deel van de reden zal zichtbaar worden wanneer de vijfde bazuin klinkt. Daar zullen we later op moeten terugkomen.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Mattheüs 23:34
- Openbaring 6:10
- Openbaring 6:16-17
- Maleachi 3:2
- Maleachi 3:1
- Openbaring 7:2-3
- Openbaring 7:4-8
- Openbaring 9:4

- Ezechiël 9:1
- Ezechiël 9:2
- Ezechiël 9:4
- Ezechiël 9:5-6
- Openbaring 6:17
- Openbaring 14:1
- Openbaring 14:2-5
- Hebreëën 13:4
- 1 Timotheüs 4:1-3
- Jakobus 1:1
- Jakobus 2:1
- Jakobus 2:6-7
- Jakobus 1:18
- Openbaring 14:5
- Johannes 1:47
- Jesaja 53:9
- Openbaring 7:9
- Openbaring 7:13
- Ezechiël 37:3
- Openbaring 7:14
- Openbaring 7:15-17
- Openbaring 7:4
- Mattheüs 24:21
- Lukas 21:23-24
- Openbaring 8:1
- Openbaring 8:2-6
- Openbaring 5:2
- Openbaring 5:8
- 2 Timotheüs 4:16
- Handelingen 7:60
- Lukas 23:34
- 2 Timotheüs 4:14
- 2 Timotheüs 4:15
- 1 Samuel 25:28

- Psalmen 139:19
- Psalmen 139:19-20
- Psalmen 139:21
- Psalmen 139:22
- Lukas 18:1-5
- Lukas 18:6
- Openbaring 6:11
- Romeinen 12:19
- Romeinen 12:20
- Mattheüs 6:10
- Openbaring 8:7
- Openbaring 8:8-9
- Openbaring 8:10-11
- Openbaring 8:12-13
- Openbaring 9:12
- Ezechiël 5:12
- Zacharia 13:8
- 1 Petrus 1:6-7
- Markus 11:20
- Markus 11:14
- Markus 11:21
- Markus 11:22-23
- Markus 11:24
- Openbaring 8:10
- Exodus 15:22
- Exodus 15:24-26
- Openbaring 8:12
- Jesaja 13:10
- Openbaring 9:20
- Openbaring 9:21
- Mattheüs 24:8
- Mattheüs 24:6

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.